VERBRAUCHER-ZENTRALE HAMBURG

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA M. POIARESA MADURA, predstavljeni 25. marca 2004[1]

1. Landgericht München (okrajno sodišče München) išče pomoč glede razlage Uredbe Sveta (ES) št. 1103/97 z dne 17. junija 1997 o nekaterih določbah v zvezi z uvajanjem evra[2] (v nadaljevanju: Uredba št. 1103/97). Prihod evra je imel poseben vpliv na vsakodnevno življenje vseh gospodarskih subjektov v evroobmočju. Landgericht München želi vedeti, ali se denarni zneski, ki ustrezajo ceni za minuto telefonskih tarif, potem ko so preračunani v evre, lahko ali morajo zaokrožiti na najbližji cent oziroma ali mora biti s preračunavanjem pridobljena številka prikazana z višjo stopnjo natančnosti kot na najbližji cent. Odgovor na ta vprašanja lahko vpliva na veliko pogodb, predvsem v državah članicah, ki so udeležene v enotni valuti, pri katerih je vrednost najmanjše podenote nacionalne valute – pogosto uporabljene pri prikazu tarif cen za minuto v pogodbah o dobavi blaga ali storitev, kot so elektrika, telekomunikacije ali gorivo – nižja kot vrednost najmanše podenote evra (cent). Predvsem je treba poudariti, da se bodo težave, omenjene v tej zadevi, verjetno ponovno pojavile, kadarkoli se bo država članica pridružila enotni valuti.

I – Dejstva iz postopka v glavni stvari in vprašanja, predložena Sodišču

2. Tožena stranka iz postopka v glavni stvari O2 (Nemčija) GmbH & Co. OHG (v nadaljevanju: O2), ki se je do aprila 2002 imenovala VIAG INTERCOM GmbH & Co., je družba, ustanovljena v Münchnu (Zvezna republika Nemčija), ki deluje kot operater mobilnega telefonskega omrežja. Poleti leta 2001 je O2 preračunala svoje pogodbe za mobilne telefone iz nemških mark (DEM) v evro. Tarife v teh pogodbah so bile prikazane na podlagi cene za minuto in izražene v nemških markah. Pogodbe so tudi določale, da se bo posamezni znesek, zaračunan za vsak telefonski klic, izračunal na podlagi desetsekundnih enot.

1 — Izvirni jezik: portugalščina.

2 — UL L 162, str. 1.

3. O2 je preračunal različne cene za minuto v skladu z menjalnim tečajem, določenim s členom 1 Uredbe Sveta (ES) št. 2866/98 z dne 31. decembra 1998 o menjalnih razmerjih [menjalnih tečajih] med evrom in valutami držav članic, ki so uvedle evro,[3] ki je določal, da en evro ustreza 1,95583 nemške marke. Po tem jih je zaokrožil na najbližji cent v skladu s prvim stavkom člena 5 Uredbe št. 1103/97, po katerem se morajo denarni zneski, ki jih je treba plačati ali vknjižiti, potem ko so preračunani v enote evra, zaokrožiti navzgor ali navzdol na najbližji cent.

4. Glede na primer, ki ga je predložilo Landgericht München, je za klice, opravljene po 21. uri v stacionarno telefonsko omrežje po tarifi „Genion Home", tožena stranka z uporabo določenega menjalnega tečaja preračunala ceno za minuto z 0,05 DEM na 0,02556 EUR in jo po tem zaokrožila navzgor na 0,03 EUR (najbližji cent) v skladu s členom 5 Uredbe št. 1103/97. Na tej podlagi stane desetminutni telefonski pogovor 0,30 EUR (kar ustreza 0,59 DEM), namesto prejšnjega zneska v višini 0,50 EUR (kar ustreza 0,26 EUR).

5. Po ugotovitvi, da bi bile stranke, ki uporabljajo to ceno za minuto za klice po 21. uri v stacionarno telefonsko omrežje, podvržene takemu povišanju cen, je Verbraucher-Zentrale Hamburg e.V. (v nadaljevanju: Verbraucher-Zentrale) – združenje potrošnikov, pristojno za vložitev tožb v primeru kršitev predpisov o varstvu potrošnikov – vložilo tožbo pri Landgericht, v kateri je navajalo, da je enostranska odločitev tožene stranke, da uporabi preračunavanje in zadevno metodo zaokroževanja, kršila načeli kontinuitete pogodb in najvišje mogoče stopnje natančnosti pri preračunavanju, temelju relevantnih uredb o uvedbi evra.

6. Landgericht meni, da je bistveno, če želi sprejeti odločitev, ali je bilo preračunavanje in zaokroževanje tožene stranke v skladu z Uredbo št. 1103/97, da Sodišče odgovori na ti vprašanji:

„1. Ali se mora člen 5 Uredbe št. 1103/97 razlagati tako, da se v zasebnopravnem razmerju lahko ali mora zaokrožiti le končni znesek računa ali posamezni znesek, določen na računu, ali je s pogodbo dogovorjena enota cena/tarifa (v tem primeru cena na minuto) denarni znesek, ki ga je treba plačati ali vknjižiti v smislu člena 5 Uredbe št. 1103/97, ali je odločilno, če se tarifa nanaša na določen večkratnik (v tem primeru šestkratnik) enote, na podlagi katere je

3 — UL L 359, str. 1.

določen končni znesek računa (v tem primeru enota desetih sekund), ali če je tarifa, kot jo razumejo potrošniki, odločilna enota za namene računa?

2. Ali se Uredba št. 1103/97 (predvsem člen 5) razlaga tako, da pomeni izčrpno pravilo, po katerem vsote, ki niso denarni zneski in jih je treba plačati ali vknjižiti (če sploh kaj), ne smejo biti zaokrožene na način, določen v členu 5, ali – povedano drugače – morajo biti še naprej izražene v prejšnji nacionalni valuti ali v natančnem znesku, pridobljenem po preračunavanju?"

7. Da bi odgovorili na ta vprašanja, je potrebna razlaga predvsem spodaj navedenih določb prava Skupnosti.

8. Člen 3 Uredbe št. 1103/97 določa, da:

„Uvedba evra posledično ne vpliva na spremembo pogojev iz pravnih instrumentov in ne odvezuje od obveznosti iz njih, prav tako ne opravičuje neizpolnjevanja teh obveznosti in pogodbenim strankam ne daje pravice, da enostransko spremenijo ali odpovejo tovrstni instrument. Ta določba velja s pridržkom glede na morebitne dogovore pogodbenih strank."

9. Člen 1 določa namen te uredbe:

„[...] – ‚pravni instrumenti' pomenijo vsa zakonodajna in statutarna določila, upravne akte, sodne odločbe, pogodbe, enostranske pravne akte, plačilne instrumente razen bankovcev in kovancev ter druga sredstva s pravnim učinkom [...]"

10. Člen 4 Uredbe št. 1103/97 določa:

„1. Menjalni tečaji so določeni za en evro, izražen v vsaki od nacionalnih valut sodelujočih držav članic. Določeni so kot šestmestno število z značilnimi mesti.

2. Menjalni tečaji se pri preračunavanju ne zaokrožujejo in ne krajšajo za eno ali več mest.

3. Menjalni tečaji se uporabljajo za preračunavanje med enoto evra in nacionalnimi valutnimi enotami v obe smeri. Inverzni menjalni tečaji, izpeljani iz menjalnih tečajev, se ne uporabljajo.

4. Denarni zneski, ki se preračunavajo iz ene nacionalne valutne enote v drugo, se najprej preračunajo v denarni znesek, izražen v enotah evra, pri čemer tega ni dovoljeno zaokrožiti na manj kakor tri decimalke, ki se nato preračuna v drugo nacionalno valutno enoto. Pri tem ni dovoljeno uporabljati nobene druge metode preračunavanja, razen če ta privede do istih rezultatov."

11. Končno člen 5 te uredbe določa, da:

„Denarni zneski, ki jih je treba plačati ali vknjižiti, potem ko je bil znesek v skladu s členom 4 preračunan in zaokrožen v enote evra, se zaokrožijo navzgor ali navzdol na najbližji stot [cent]. Denarni zneski, ki jih je treba plačati ali vknjižiti in so preračunani v nacionalno valutno enoto, se zaokrožijo navzgor ali navzdol na najbližjo nacionalno podenoto, če ta ni določena, pa na najbližjo enoto bodisi v skladu z nacionalno zakonodajo bodisi prakso na večkratnik ali del podenote ali enote nacionalne valutne enote. Če je rezultat preračunavanja znesek, ki je točno na sredini, se ta zaokroži navzgor."

12. O2 in Komisija sta podali pisna in ustna stališča. Omenjena bodo v kontekstu presoje pravnih vprašanj, ki jih bo izpostavilo nacionalno sodišče.

II – Presoja

A – *Predhodna stališča*

13. Sodišče je pozvano, naj sprejme predhodno odločbo v tej zadevi, ker je samo zaradi preračunavanja in zaokroževanja pogodbeno dogovorjene cene za minuto za določene klice iz 0,05 DEM v 0,03 EUR potrošnika, ki je izbral to določeno ceno za minuto, celo dveminutni tak pogovor stal en pfenig (0,01 DEM) več kot pred preračunavanjem. Daljši ko je telefonski klic po tej tarifi, večje je zvišanje zneska, ki ga je treba plačati. Desetminutni klic, na primer, stane devet pfenigov več kot pred uvedbo enotne valute. Preračunano v evre, teh 0,09 DEM pomeni 0,05 EUR. Ker se telekomunikacijske tarife in druge cene v dolgoročnih pogodbah od časa do časa povišajo, to povišanje ne bi bilo tako presenetljivo, če ne bi bilo le posledica preračunavanja denarnega zneska, prej izraženega v nemških markah, v evro. Povedano drugače, težava nastane, ker po-

višanje zneska, ki ga je treba plačati, ni posledica izrecnega povišanja cene in je namesto tega skrito v preračunavnanju, ki bi moralo biti, kar zadeva pogodbeno dogovorjene cene, nevtralno.

14. Kot predhodno opazko je treba poudariti, da bi bilo treba denarne zneske, kot so pogodbeno dogovorjene cene za minuto, preračunati najkasneje do konca „prehodnega obdobja", ki glede na člen 1 Uredbe Sveta (ES) št. 974/98 z dne 3. maja 1998 o uvedbi evra[4] (v nadaljevanju: Uredba št. 974/98) „pomeni obdobje, ki začne veljati 1. januarja 1999 in se izteče 31. decembra 2001."

15. Preračunavanje takih denarnih zneskov je bilo potrebno, prvič, zaradi načela pravne enakovrednosti med evrom in nacionalnimi valutami, določenega predvsem v členu 14 Uredbe št. 974/98. Ta določba pravi, da „če pravni instrumenti, ki veljajo ob koncu prehodnega obdobja, navajajo enote nacionalne valute, se take navedbe berejo kakor navedbe evra po ustreznem menjalnem razmerju."[5] Drugič, potreba preračunavanja zneskov, kot so cene za minuto, ki so bile pogodbeno dogovorjene, je tudi posledica tega, da se bo, potem ko se prehodno obdobje konča, evro moral uporabljati kot edino zakonito plačilno sredstvo.[6]

16. To samo po sebi odgovori na zadnji del drugega vprašanja, ki ga je postavilo Landgericht. S tem ko se je končalo prehodno obdobje, ne bi bilo veljavno še naprej navajati različnih cen na minuto v nemških markah, saj to pred spremembo ni bila več veljavna alternativa za O2. Tako se Komisija in O2 v tem strinjata.

17. Kar se še mora ugotoviti, je, in to je temeljno vprašanje, glede katerega Landgericht išče pomoč Sodišča, ali Uredba št. 1103/97 dovoljuje povišanje zneskov, ki jih morajo končno plačati potrošniki, ki uporabljajo določeno tarifo, če so taka povišanja le posledica preračunavanja pogodbeno dogovorjene cene za minuto, prvotno izražene v nacionalni valuti, v evro in kasnejšega zaokroževanja na najbližji cent.

4 — Ul. l. 139, str. 1.

5 — Člen 13 iste uredbe določa, da se začne člen 14 „uporabljati ob koncu prehodnega obdobja".

6 — Glej člen 15(1), ki izrecno določa, da „bankovci in kovanci, izraženi v enoti nacionalne valute, kakor je navedeno v členu 6(1), ostanejo zakonito plačilno sredstvo znotraj ozemeljskih meja največ šest mesecev po koncu prehodnega obdobja; to obdobje se lahko skrajša z nacionalno zakonodajo".

18. Če zaključimo, da člen 5 Uredbe št. 1103/97 zahteva, da so cene za minuto zaokrožene v skladu s pravili, ki jih določa, je način preračunavanja in zaokroževanja O2 dovoljen, kljub neugodnim učinkom za tiste potrošnike, ki so izbrali določeno tarifo, kot npr. ceno 0,05 DEM na minuto za klice v stacionarno telefonsko omrežje po 21. uri. Če po drugi strani zaključimo, da ti zneski niso med tistimi, ki jih omenja člen 5, ta določba ne bo zahtevala, da so zaokroženi na najbližji cent; vendar bo ostalo vprašanje, ali lahko kljub temu O2 takšno zaokroževanje opravi enostransko. Obstajajo trije mogoči odgovori: prvič, kot navaja O2 podredno, Uredba št. 1103/97 izrecno ne prepoveduje zaokroževanja drugih zneskov, kot tistih, ki so pokriti s členom 5, tako da je zaokroževanje, ki ga je uporabilo v skladu s to uredbo; drugič, kot trdi Verbraucher-Zentrale, zahteva Uredba št. 1103/97 najvišjo stopnjo natančnosti pri preračunavanju denarnih zneskov, ki padejo iz okvira člena 5, s čimer je zaokroževanje, ki ga O2, nezdružljivo s to uredbo; tretjič, čeprav Uredba št. 1103/97 ne prepoveduje zaokroževanja drugih denarnih zneskov, kot tistih iz člena 5, določa za tako zaokroževanje določene omejitve.

19. Da bi lahko odgovorili na ta osrednja vprašanja, je treba razmisliti o ciljih, ki jih zasleduje Uredba št. 1103/97, in o okoliščinah, v katerih je bila sprejeta. Kasneje bom analiziral osnovno pravilo kontinuitete pravnih instrumentov, izraženo v členu 3 Uredbe št. 1103/97. Zagovarjal bom, da je to pravilo osrednja določba za kakršnokoli oceno učinka, ki ga je imela uvedba evra na obstoječe pogodbe. Določena vprašanja, ki jih je zastavilo Landgericht, bodo preučena v naslednjem zaporedju: ali je cena za minuto, kot je opisana v postopku v glavni stvari, znesek, ki ga je treba plačati ali vknjižiti? Če ni, ali sme biti znesek te vrste zaokrožen po preračunanju v evro? Če je zaokroževanje dovoljeno za druge zneske, kot so zneski, ki jih je treba plačati ali vknjižiti, kakšne so morebitne omejitve, ki izhajajo iz Uredbe št. 1103/97, če ena stranka pogodbe enostransko odloči, da bodo ti zneski zaokroženi?

B – *Cilji, ki jih zasleduje Uredba št. 1103//97*

20. Zagotovitev pravne varnosti, ki jo je Sodišče priznalo za temeljno načelo prava Skupnosti,[7] je temeljno načelo, na katerem temelji Uredba št. 1103/97.

7 — Glej na primer sodbe z dne 13. novembra 1990 v zadevi Fedesa in drugi (C-331/88, Recueil, str. I-4023, točke od 7 do 11); z dne 29. februarja 1996 v zadevi Inzo (C-110/94, Recueil, str. I-857, točka 21) in z dne 20. marca 1997 v zadevi Alcan Deutschland (C-24/95, Recueil, str. I-1591, točke od 29 do 37).

21. Spomniti je treba da je Uredba št. 1103/97 v vseh državah članicah začela veljati 20. junija 1997, dosti prej kot sta začeli veljati Uredba št. 974/98 o uvedbi evra in Uredba št. 2866/98, ki je sprejela nepreklicno določene menjalne tečaje med evrom in valutami sodelujočih držav članic. To dejstvo samo po sebi dokazuje pomembnost zagotovitve pravne varnosti za vse gospodarske subjekte v Skupnosti, s sprejetjem pravil, določenih v Uredbi št. 1103/97, predvsem pravil glede kontinutitete pravnih instrumentov in glede preračunavanja ter zaokroževanja denarnih zneskov.

22. Najpomembneje je bilo zagotoviti, da prehod na novo valuto ne bi povečal nestabilnosti pogodbenih razmerij in negotovosti med gospodarskimi subjekti glede posledic uvedbe evra. Kontinuiteta vrednosti zneskov, izraženih v enotah nacionalnih valut, v evrih je morala biti, kar se je dalo hitro in jasno, enotno zagotovljena, saj bi lahko brez te kontinuitete – v tej zadevi npr. nizke stopnje natančnosti pri preračunavanju – sledila nevarna nestabilnost cen v škodo potrošnikov.[8] V tem smislu pravila iz Uredbe št. 1103/97 zagotavljajo enoten okvir za preprečitev negotovosti med gospodarskimi subjekti.

C – *Pravilo kontinuitete pravnih instrumentov iz člena 3 Uredbe št. 1103/97*

23. Člen 3 Uredbe št. 1103/97 uvaja temeljeno pravilo kontinuitete pravnih instrumentov, ki je vodilno načelo procesa uvedbe enotne valute.

24. Načelo kontinuitete pogodb *pacta sunt servanda* je splošno pravno načelo, ki ga je Sodišče izrecno označilo za „načelo, priznano v vsakem pravnem redu“[9]. Vendar ima člen 3 širši obseg od izjave tega načela do te mere, da zagotavlja, da bodo vsi pogoji v pravnih instrumentih z uvedbo nove valute ostali nespremenjeni. Pravni instrumenti v skladu s členom 1 obsegajo inter alia in poleg pogodb tudi zakonodajne in statutarne določbe ter upravne akte. Člen 3 se tako ne more preprosto šteti kot pravilo ki je oblikovano zato, da poudari dejstvo, da v zakonodaji držav članic obstajajo pravila, ki v kontekstu uvedbe nove valute potrjujejo splošno načelo kontinuitete pogodb. To je jasno predvsem, če upoštevamo nekatere od specifičnih razlogov za vključitev člena 3 v Uredbo 1103/97.

8 — Peta in sedma uvodna izjava v preambuli k Uredbi št. 1103/97 izrecno omenja, da je pri prehodu na evro treba upoštevati položaj potrošnikov.

9 — Glej sodbo v zadevi Racke proti Hauptzollamt Mainz (C-162/96, Recueil, str. I-3655, točka 49).

25. Uredbe o evru, vključno z Uredbo št. 1103/97, so sprejete, „da predvsem potrošnikom zagotavljajo uravnotežen prehod"[10]. Z drugimi besedami, kot izpostavlja Landgericht, tak prehod ne sme nepravično obremeniti potrošnikov. Te skrbi so za varstvo potrošnikov eden od razlogov za vključitev člena 3 v Uredbo št. 1103/97.[11]

26. V specifičnem kontekstu priprav prehoda na enotno valuto je razumljivo, da je moral biti potrošnik prepričan, da pogodbeni pogoji, predvsem tisti, ki določajo cene, izražene v enotah nacionalne valute, ne bodo spremenjeni le zato, ker so bili denarni zneski preračunani v evre.

27. Člen 3 Uredbe št. 1103/97 se ni ukvarjal le z varstvom potrošnikov, ampak tudi s tem povezanim vprašanjem, ko je odgovoril na legitimno skrb glede mogočih negativnih posledic na stabilnost cen v evroobmočju zaradi uvedbe enotne valute. V okoliščinah ob prehodu na evro preprečitev mogočih povišanj cen le zaradi uvedbe evra ne bi mogla biti prepuščena samo nacionalnim predpisom različnih držav članic in njihovim mehanizmom preprečevanja cenovnih nihanj. Zato je člen 3 tudi pomembna določba pri zagotovljanju enotnosti pri doseganju cilja ohranjanja stabilnosti cen med procesom prehoda na novo valuto. Uvedba evra je osrednji dogodek pri izvajanju evropske monetarne politike in treba je spomniti, da je ohranjanje stabilnosti cen glavni cilj opredelitve in izvajanja te politike, kot je izrecno navedeno v členu 4(2) ES.[12]

28. Člen 3 Uredbe št. 1103/97 je osrednja določba celotnega procesa uvajanja evra. Iz načela kontinuitete pravnih instrumentov ter načela zakonite enakovrednosti med evrom in enotami nacionalnih valut je mogoče izpeljati načelo nevtralnosti, na katerem temeljijo uredbe o evru.[13] Glede na to načelo nevtralnosti preračunavanje nacionalnih monetarnih enot v evro ne sme spremeniti vrednosti kakršnihkoli dolgov ali posojil, ki

10 — Glej peto uvodno izjavo Uredbe št. 1103/97.

11 — Sedma uvodna izjava določa, da so „predpisi o kontinuiteti, ki morajo gospodarskim subjektom in *predvsem potrošnikom* zagotavljati pravno varnost in preglednost, smotrni le, če začnejo čim prej veljati" (poudarek dodan)

12 — Člen 4(2) ES določa da „hkrati z zgoraj navedenim ter v skladu z določbami te pogodbe in v njej opredeljenim časovnim razporedom in postopki te dejavnosti vključujejo nepreklicno določitev deviznih tečajev, ki bo omogočila uvedbo enotne valute ekuja, *ter opredelitev in izvajanje enotne monetarne politikein politike deviznega tečaja, katere glavni cilj je ohranjati stabilnost cen*" (ležeči tisk dodan).

13 — Nekatere nacionalne določbe, ki so določene zato, da so nacionalni pravni in monetarni sistemi združljivi z ureditvijo evra, izrecno potrjujejo to načelo nevtralnosti glede na obstoječe pravne instrumente. Tako je na primer v členu 6 španskega zakona št. 46/98 z dne 18. decembra 1998 o uvajanju evra, ki določa, da „naj zamenjava pezete z evrom ne bi spreminjala vrednosti posojil ali dolgov, kakršnikoli že so, njihova vrednost ostaja enaka, kot je bila ob prenosu, brez prekinitve" (neuraden prevod).

so nastali na podlagi pravnega instrumenta. Njihova vrednost mora ostati enaka vrednosti teh dolgov ali kreditov pred preimenovanjem monetarne enote. Uvedba evra se mora šteti za nevtralen dogodek glede pravnih instrumentov, ki obstajajo ob njegovi uvedbi, vključno z vrednostjo denarnih zneskov v teh pravnih instrumentih. To je konsistentno s ciljem Uredbe št. 1103/97, ki zagotavlja, da se potrebne spremembe ob uvedbi evra v interesu prizadetih potrošnikov in izognitvi inflacijskemu trendu ohranijo na minimumu.

29. Čeprav bi bil člen 3 sprejet, preprosto za to, da bi potrdil splošno pravno načelo[14], priznano tudi v različnih nacionalnih pravnih sistemih, besedilo teh določb in cilji Uredbe št. 1103/97 jasno določajo, da sam po sebi ustvarja pravne posledice.[15] Čeprav bi lahko po nacionalni zakonodaji določene države članice neki gospodarski subjekt le zaradi prehoda na evro v škodo potrošnikov enostransko spremenil pravni instrument ali podrobneje katerikoli pogodbeni pogoj, bi bila dejansko uporaba takih nacionalnih določb s členom 3 prepovedana.[16]

30. Kolikor je člen 3 Uredbe št. 1103/97 pomembno pravilo glede varstva in uporabe evra med njegovim uvajanjem, je, kar zadeva sodelujoče države članice, del skupne enotne monetarne zakonodaje Skupnosti.[17] V tem smislu je člen 3 zasebnopravni dodatek k uredbam o evru, ki prevlada pred katerimi koli nasprotujočimi nacionalnimi določbami o pravu pogodb, *lex contractus*. To je popolnoma razumljivo, če se spomnimo, da je bil člen 3 vključen v Uredbo št. 1103/97, da bi se zagotovila doseganje enotne stopnje zaščite enotne valute in visok standard pravne varnosti in preglednosti med celotnim procesom njene uvedbe.

31. Okvir za evro, vzpostavljen z uredbama št. 1103/97 in 974/98, tako postavi v ospredje naslednja načela in pravila: (1) načelo, da mora biti evro uporabljen kot izključno zakonito plačilno sredstvo, ki nadomesti nacionalne valute; (2) pravna enakovrednost med enotami evra in nacionalnimi valutami; (3) pravilo kontinuitete pravnih instrumen-

14 — Sedma udvodna izjava Uredbe št. 1103/97 ga izrecno navaja.

15 — V nemških pravniških krogih poteka glede tega pomembna debata. Glej Ritter, J. W., Euro-Einführung und IPR unter besonderer Berücksichtigung nachehelicher Unterhaltsverträge, Lang, Frankfurt a. M., 2003, str. od 91 do 117, posebej str. 117, in Hahn, M., Europäische Währungsumstellung und Vertragskontinuität: eine rechtsvergleichende Analyse aus der Perspektive Deutschlands, Frankreichs und Großbritanniens unter Berücksichtigung der Verordnung (EG) Nr. 1103/97, Lang, Frankfurt a. M., str. od 101 do 114.

16 — Z očitno izjemo, izrecno nevedeno v členu 3 mogočega sporazuma, ki določa nasprotno med zadevnimi strankami

17 — Glej osmo uvodno izjavo Uredbe št. 1103/97, ki potrjuje, da uvedba evra spreminja monetarno zakonodajo držav članic.

tov in nevtralnosti glede vrednosti denarnih zneskov iz teh pravnih instrumentov; in (4) načelo svobodnega sklepanja pogodb. Vsi imajo poseben pomen za določitev, ali se lahko glede na uredbe o evru in predvsem glede na Uredbo št. 1103/97 ena pogodbena stranka enostransko odloči zaokrožiti cene za enoto na najbližji cent, ko tako zaokroževanje neposredno povzroči opazno spremembo v končnih denarnih obveznostih drugih gospodarskih subjektov.[18]

D – *Ali je cena vrste, kot jo je opisalo Landgericht München, znesek, ki ga je treba plačati ali vknjižiti?*

32. Dejstvo, da člen 3 Uredbe št. 1103/97 določa, da uvedba evra ne bo vplivala na spremembo pogojev iz pravnih instrumentov in ne odvezuje od obveznosti iz njih ali ne opravičuje neizpolnjevanja teh obveznosti ter pogodbenim strankam ne daje pravice enostranskega spremninjanja pogoja iz pravnega instrumenta, lahko nakazuje, da morajo biti vse cene, ki so kot bistveni pogodbeni pogoji izražene v nacionalni valuti, preračunane v evro z najvišjo mogočo stopnjo natančnosti. Kljub temu obstaja dejstvo, da lahko praktični razlogi v procesu prehoda iz ene valute v drugo v nekaterih primerih zahtevajo zaokroževanje.[19] Tako ni presenetljivo, da Uredba št. 1103/97 določa in ureja zaokroževanje določenih denarnih zneskov.

33. Člen 5 določa, da se zaokroževanje na najbližji cent uporablja predvsem za denarne zneske, ki jih je treba plačati. Čeprav v uredbah o evru ni mogoče najti definicije denarnih zneskov, ki jih je treba plačati, se O2 in Komisija strinjata, da „denarni zneski, ki jih je treba plačati", zajemajo vse vrste denarnih dolgov.[20]

34. Vendar v nasprotju z razumevanjem O2 cene na minuto ne moremo *per se* šteti za znesek, ki ga je treba plačati, ker sama po sebi ni denarni dolg. Le ko je znano, koliko minut je trajal telefonski klic, so na voljo nepogrešljivi podatki za izračun zneska, ki ga je treba plačati za določeni klic. Natanko v tem trenutku stranka postane dolžnik telefonskega operatorja v višini določenega

18 — Do tega spreminjanja pride zaradi aritmetičnega učinka množenja, pri katerem majhna sprememba, ki izhaja iz preračunavanja in zaokroževanja cene za minuto, poveča končni znesek, glede na to, koliko enot je bilo kupljenih.

19 — Martin Mélendez, Maria Teresa, *El Euro – Paridad, continuidad, conversión y redondeo* (La Ley, Madrid, 2001, str. od 234 do 238) našteva primere prejšnjih pravil o zaokroževanju, sprejetih v Španiji v 19. stoletju in v Združenem kraljestvu v 20. stoletju.

20 — Glej tudi *The Introduction of the euro and the rounding of currency amounts*, DG II/C4-SP(99), objevljeno februarja 1999, str. 10.

denarnega zneska. Če potrošnik v določenem obdobju ne opravi nobenega telefonskega klica, očitno ni denarnega dolga, čeprav dogovorjena cena za minuto ostaja popolnoma veljavna.

35. Razlog za zaokroževanje zneskov na najbližji cent, izrecno omenjen v členu 5 Uredbe št. 1103/97, je, kot poudarja Komisija, praktičen in neposredna posledica dejstva, da je evro razdeljen na sto centov in da ni zakonitega plačilnega sredstva za podenote centa.[21] Denarni zneski iz člena 5 so torej tisti, ki po preračunavanju iz praktičnih razlogov ne dovoljujejo višje stopnje natančnosti kot na najbližji cent. Vendar ti praktični razlogi ne upravičujejo zaokroževanja na najbližji cent cene na minuto, ker taka cena sama po sebi ni denarni dolga.

36. Člen 5 uporablja isto pravilo zaokroževanja na najbližji cent za zneske, ki jih je treba vknjižiti. Uredbe o evru ne določajo opredelitve teh zneskov. Kot navaja Komisija v svojih pisnih stališčih, ta kategorija vsebuje zneske za računovodske namene, v računovodskem obračunu ali bilanci stanja. Čeprav ti zneski mogoče niso končni zneski, ki jih je treba plačati, so na koncu denarni dolgovi. Jasno je, da cena za minuto sama po sebi ni znesek, ki ga je treba vknjižiti v računovodske knjige telefonskih operaterjev. Cena na minuto je preprosto uporabljena za vmesne izračune,[22] potrebne za določitev zneskov, ki jih je treba plačati (kot končen znesek računa) in vknjižiti (kot npr. glede stroška vsakega telefonskega klica).

37. Dalje, praktični razlogi, ki upravičujejo zaokroževanje na najbližji cent končnih zneskov, ki jih je treba plačati ali vknjižiti v računovodske knjige, ne upravičujejo zaokroževanja na najbližji cent cene na minuto, ki je uporabljena le med izračunavanjem teh zneskov.

38. Glede na dejstvo, da v skladu s podatki, ki jih je podalo Landgericht, izračun stroška vsakega telefonskega klica na koncu celo ne temelji na ceni na minuto, ampak na šestini tega zneska, ki ustreza ceni na minuto za deset sekund, ni sprejemljivo, da bi se morala cena za minuto šteti kot znesek, ki ga je treba

21 — Člen 2 Uredbe št. 974/98 določa: „Na dan 1. januarja 1999 postane evro valuta vseh sodelujočih držav članic. Enota valute je en evro. En evro se deli na sto centov." Člen 3 iste uredbe določa: „[V]alute vseh sodelujočih držav članic se zamenjajo z evrom po menjalnem razmerju."

22 — Pojem „vmesni izračuni" je izrecno omenjen v enajsti uvodni izjavi Uredbe št. 1103/97.

vknjižiti in ki mora biti zaokrožen na najbližji cent po preračunavanju v evro. V tej zadevi cena na minuto dejansko ni niti znesek, neposredno uporabljen pri izračunu stroškov, ki se jih zaračuna za vsak telefonskih klic.

39. Tako se ne morem strinjati z navedbo O2, da izraz „denarni zneski, ki jih je treba plačati ali vknjižiti" v členu 5 Uredbe št. 1103/97 pokriva vse denarne zneske. Ta določba ne določa, da morajo biti *„vsi denarni zneski"* zaokroženi na najbližji cent. Določa, da se *„denarni zneski, ki jih je treba plačati ali vknjižiti* potem, ko je bil znesek v skladu s členom 4 preračunan in zaokrožen v enote evra, zaokrožijo navzgor ali navzdol na najbližji stot [cent]".[23]

40. Dejstvo, da morajo biti vsi denarni zneski, izraženi v nacionalni valuti sodelujoče države članice, preračunani v evro, ne pomeni, da morajo biti zaokroženi na najbližji cent. O2 je trdila, da se mora zaokroževati na najbližji cent kadarkoli pri preračunavanju denarnega zneska, vendar tega sklepa ni podprla s predložitvijo kakršnihkoli utemeljitev.

23 — Poudarek dodan.

41. Člen 5 Uredbe št. 1103/97 jasno priznava, *a contrario*, da preračunavanje nujno ne zahteva zaokroževanja. Dejansko ta določba uvaja zaokroževanje na najbližji cent za „denarne zneske, ki jih je treba plačati ali vknjižiti potem, *ko je* bil znesek v skladu s členom 4 preračunan in *zaokrožen* v enote evra".[24] Tako se ne strinjam z O2, ko trdi, da člen 4 omogoča preračunavanje in zaokroževanje, medtem ko člen 5 določa le način zaokroževanja. Preračunavanje in kasnejše zaokroževanje sta popolnoma različni operaciji. Člen 4 vzpostavlja pogoje, po katerih se denarni zneski, izraženi v enotah nacionalne valute, preračunajo v evro.[25] V njem ni določeno zaokroževanje že preračunanih denarnih zneskov.[26] To vprašanje je urejeno v členu 5 glede denarnih zneskov, ki jih je treba plačati ali vknjižiti.

42. Po mojem mnenju bi torej moral biti odgovor na prvo vprašanje tak, da znesek, kot je cena na minuto, ni znesek, ki ga je

24 — Ležeči tisk dodan.

25 — Člen 4(4) določa tudi, kako mora potekati preračunavanje ene nacionalne valutne enote v drugo. V tem se kaže pravi problem, ki pa v tem primeru ni zanimiv.

26 — Člen 4 se sklicuje na zaokroževanje le v dveh okoliščinah, ki sta obe zunaj dometa analize v tem primeru. Prvič, člen 4(2) prepoveduje zaokroževanje ali krajšanje menjalnih tečajev, ki morajo biti na podlagi člena 4(1) določeni kot šestmestno število z značilnimi mesti. To sklicevanje se očitno ne nanaša na zaokroževanje denarnih zneskov, potem ko so bili preračunani v evro. Drugič, člen 4(4) določa natančna pravila, ki vključujejo pravilo zaokroževanja, za preračunavanje denarnih zneskov iz ene nacionalne valutne enote v drugo, kar spet ne spada v področje dometa analize v tem primeru.

treba plačati ali vknjižiti v smislu člena 5 Uredbe št. 1103/97. Zneski, kot so cena na minuto, so denarni zneski, uporabljeni v vmesnih izračunih, narejenih za določitev zneskov, ki jih je treba plačati ali vknjižiti.

43. Ker so denarni zneski iz člena 5 tisti, ki po preračunavanju iz praktičnih razlogov stopnje natančnosti ne dopuščajo višje kot na najbližji cent, bo na telekomunikacijskem računu le končni znesek nujno zaokrožen na najbližji cent.

44. Glede posameznih zneskov, ki ustrezajo stroškom vsakega telefonskega klica, bo zaokroževanje na najbližji cent dopuščeno, če mora biti strošek vsakega telefonskega klica (za praktične razloge, ki zadevajo računovodstvo ali zaradi posebnega pogodbenega pogoja, dogovorjenega s strani strank) vknjižen posamično. Zaokroževanje v takih okoliščinah bo samo po sebi imelo nevtralni učinek na končni znesek računa, ki ga je treba plačati. Ker je cena vsakega posameznega telefonskega klica odvisna od trajanja tega klica in se ta dejavnik spreminja, bo zaokroževanje navgor ali navzdol naključno, s čimer bo končni znesek računa praktično enak, kot če bi tu obstajala višja stopnja natančnosti glede posameznih zneskov računa.[27]

E – *Se sme znesek, kot je cena na minuto, uporabljena v vmesnih izračunih, zaokrožiti po preračunanju v evro?*

45. Kot je omenjeno zgoraj, člen 5 določa, da se zneski, ki jih je treba plačati ali vknjižiti, zaokrožijo na najbližji cent, in nobena določba Uredbe št. 1103/97 ne podpira zaključka, da bi morali biti tudi zneski, ki so uporabljeni v vmesnih izračunih, zaokroženi na najbližji cent. Kot poudarja Komisija, noben praktičen razlog ne opravičuje prepovedi ohranitve višje stopnje natančnosti preračunavanja kot na najbližji cent vmesnega zneska, ki preprosto ni podvržen pravilom zaokroževanja, določenim v členu 5.

27 — Dejstvo, da Uredba št. 1103/97 določa zaokroževanje, če je rezultat preračunavanja natančno na sredini, pomeni, da je večja verjetnost zaokroževanja navzgor kot navzdol. Z drugimi besedami, število telefonskih klicev, katerih posamezni strošek, kot je znesek, ki ga je treba vknjižiti, se lahko izraža v zaokroževanju navzgor, je višje kot tistih, zaokroženih navzdol. Vendar bo ta učinek zanemarljiv in najpomembnejše, je posledica dejstva, da sam člen 5 uredbe določa zaokroževanje navzgor, kjer je rezultat zneskov, ki jih je treba plačati ali vknjižiti, natančno na sredini.

46. Nasprotno pa zaokroževanje zneskov, kot so cene za minuto, uporabljene v vmesnih izračunih, čeprav gre ze zaokroževanje na najbližji cent, ne bo prepovedano z Uredbo št. 1103/97, če se vpleteni gospodarski subjekti, torej pogodbene stranke, dogovorijo za tako zaokroženje. Načelo svobode sklepanja pogodb je izrecno priznano v členu 3 in nobenega razloga ni, da bi to svobodo omejevali, ko gre za zaokroževanje vmesnih izračunov navgor ali navzdol na najbližji cent. Dejstva, da člen 5 uredbe ne določa zokroževanja takih zneskov, se ne more razumeti, *a contrario*, kot da tako zaokroževanje prepoveduje.

47. Vseeno se moramo zavedati, da je pri zaokroževanju denarnega zneska tisto, kar je pridobljeno za eno stranko, izgubljeno za drugo, ali povedano drugače, vsota pridobljenega in izgubljenega je enaka nič. Sporazum o zaokroževanju bo torej zelo neobičajen, ker je zelo malo verjetno, da bo ena pogodbena stranka pripravljena prevzeti izgube, ki bodo nujno nastale zaradi zaokroženja zneskov cen za enoto, uporabljenih v vmesnih izračunih, v korist izključno druge pogodbene stranke.

48. Iz zgoraj povedanega sledi, da je zaokroževanje na najbližji cent cene za enoto, uporabljene v vmesnih izračunih, združljivo z Uredbo št. 1103/97, če je bilo med vpletenimi strankami dogovorjeno. V zadevnem primeru pa je zaokroženje cen za minuto, uporabljenih v vmesnih izračunih, enostransko določila O2.

49. Nikjer v Uredbi št. 1103/97 ni določbe, ki bi izrecno prepovedovala s strani ene pogodbene stranke enostransko določenega zaokroževanja zneska, pridobljenega na podlagi preračunanja v evro, cen za enoto, uporabljenih v vmesnih izračunih za ugotovitev zneskov, ki jih mora plačati ali vknjižiti druga stranka. V pisnih stališčih Komisija na to pravilno obrača pozornost s pritrjevanjem, da člen 5 ne prepoveduje zaokroževanja drugih denarnih zneskov, razen tistih, ki so izrecno omenjeni v tej določbi. Prvič, taka prepoved bi morala biti jasno izražena. Drugič, člen 5 bi nujno moral določiti potrebno število decimalnih mest. V nasprotju s trditvami Verbraucher-Zentrale v postopku v glavni stvari ne bo nujno, da gospodarski subjekt, kot je O2, prikaže preračunano ceno na minuto z najvišjo mogočo stopnjo natančnosti. Še več, treba se je spomniti, da enajsta uvodna izjava Uredbe št. 1103/97 jasno določa, da pravila za zaokroževanje v uredbi „ne vplivajo na načine zaokroževanja, konvencije ali nacionalne predpise za zaokroževanje, ki omogočajo visoko stopnjo natančnosti vmesnih izračunov." Ta uvodna izjava očitno ni v skladu s trditvijo, da je treba vedno uporabiti ureditev z najvišjo stopnjo natančnosti.

50. Vendar dejstvo, da načeloma lahko pride do enostranskega zaokroževanja denarnih zneskov, uporabljenih za izračun zneskov, ki jih je treba plačati ali vknjižiti, še ne pomeni, da tako zaokroževanje ni podvrženo omejitvam, neposredno naloženim z Uredbo št. 1103/97. Člen 3 Uredbe št. 1103/97 vzpostavlja temeljno pravilo kontinuitete pogodbenih pogojev. Kolikor so cene na minuto bistveni pogoji pogodbe, mora biti enostranska odločitev, da se te cene zaokroži, neizbežno ocenjena ob upoštevanju tega pravila. V skladu s tem in v nasprotju z mnenjem O2 obstaja določba prava Skupnosti, ki lahko naloži omejitve pri enostranskem preračunavanju tarif cen na minuto, pogodbeno dogovorjenih z njenimi strankami.

F – *Omejitve, naložene z Uredbo št. 1103/97, kjer se ena pogodbena stranka enostransko odloči za zaokrožitev cen za enoto, ki se jih uporablja v vmesnih izračunih*

51. Obstaja očitna razlika med zneski, ki jih je treba plačati ali vknjižiti, in zneski, ki so uporabljeni v vmesnih izračunih. Vendar teh dveh vrst denarnih zneskov ne moremo povsem razdeliti in pri tem zanemariti dejstva, da so zneski, ki so uporabljeni v vmesnih izračunih, pomembni pri določitvi zneskov, ki jih je treba plačati ali vknjižiti. Nedvomno enostransko zaokroževanje zneska, ki se ga uporablja v izračunu zneska, ki ga je treba plačati ali vknjižiti, s strani gospodarskega subjekta pomembno vpliva na določitev tega zneska, v škodo drugih gospodarskih subjektov.[28]

52. Natančno to se zgodi, ko se telefonski operater, kot je O2, odloči zaokrožiti na najbližji cent svoje različne tarife cen za minuto, potem ko jih je preračunal v evro. Če to zaokroženje vodi v zvišanje zneska, ki ga je treba plačati ali vknjižiti za telefonske klice, ki jih opravijo stranke, ki uporabljajo določeno ceno za minuto (kot je tarifa 0,05 DEM za klice po 21. uri v stacionarno omrežje), neposredno krši pravilo kontinuitete pogodbenih pogojev, določeno v členu 3 Uredbe št. 1103/97.

53. To zaokroževanje vsebuje enostransko spremembo posebnega pogodbenega pogoja, s katerim je bila med strankama dogovorjena

28 — Nevarnost enostranskega zaokroževanja na najbližji cent cen za enoto, zlasti na področju telekomunikacij, ki ima resne posledice na končne zneske, ki jih morajo plačati potrošniki, so nekatere države članice pravilno ocenile. Še več, utemeljuje tudi obstoječe določbe v nacionalni zakonodaji, ki nacionalne pravne sisteme pripravljajo na uvajanje evra. Dober primer je mogoče najti v členu 11(2) španskega zakona št. 46/1998 z dne 17. decembra, ki ga spreminja zakon št. 9/2001 z dne 4. junija 2001, ki določa, da morajo biti cene za minuto, vključno s cenami telekomunikacijskih storitev, po preračunanju izražene na šest decimalnih mest natančno.

določena cena na minuto za klice po določeni uri in v določeni tarifi. Nobena od pogodbenih strank se ni dogovorila za določeno ceno za minuto v pričakovanju, da bo opravljala le telefonske klice, ki trajajo eno minuto. Namesto tega je ta tarifa omogočala strankam izračun verjetnega stroška vsakega telefonskega klica, kolikor časa je pač trajal, in skupni strošek vseh opravljenih telefonskih klicev. Zato mora biti učinek zaokoroževanja cen za minuto ocenjen glede na učinek vsakega posameznega klica ali skupne stroške vseh opravljenih telefonskih klicev (ki so „zneski, ki jih je treba plačati ali vknjižiti").

54. Tako se ne morem strinjati s Komisijo, ki izrecno trdi, da se natančnost preračunavanja zelo razlikuje od kontinuitete pogodb, navajajoč, da se ta zadeva ne ukvarja z vprašanjem kontinuitete pogodbenih pogojev, temveč le s stopnjo natančnosti preračunavanja v evro. Po mojem mnenju obstaja tesna povezava med natančnostjo v preračunavanju cen na minuto in kontinuiteto pogodbenih pogojev, ker je pogodbeno dogovorjena cena za minuto dejansko pogodbeni pogoj. Na splošno je tam, kjer je bila določena cena za enoto pogodbeno dogovorjena, ohranitev stopnje natančnosti višje kot na najbližji cent nepogrešljiva za zagotovitev kontinuitete pogodbenega pogoja, ki določa ceno. To je predvsem jasno, če se spomnimo, da namen Uredbe št. 1103/97 gotovo ni bil dopustiti povišanja cen le zaradi preračunavanja nacionalnih denarnih enot v evro. Da bi se izognili takim povišanjem, je nujno, da člen 3 Uredbe št. 1103/97 razlagamo tako, da je treba za denarne zneske, uporabljene v vmesnih izračunih, v določenih okoliščinah ohraniti višjo stopnjo natančnosti preračunavanja kot na najbližji cent.

55. Po mojem mnenju Uredba št. 1103/97 (in predvsem člen 3) ne dopušča spremembe pogodbenega pogoja z zaokroževanjem na način, ki ga je enostransko uporabila O2. Do mere, do katere je znesek, ki ga je treba plačati za klice, ki jih opravijo po 21. uri vsi potrošniki, ki so izbrali tarifo „Genion Home", povišan, je pogodbeno dogovorjena cena podvržena spremembi. Med O2 in njenimi strankami je bilo pogodbeno dogovorjeno, da bo znesek 0,50 DEM plačan za vsak desetminutni klic, opravljen po 21. uri. Cena na minuto, ki za potrošnike pomeni strošek telefonskih klicev, opravljenih po 21. uri, ni bil *edini* pogodbeni pogoj, vendar je bil gotovo *eden* od pogodbenih pogojev, sklenjenih med O2 in vsako stranko. Nedvomino način zaokroževanja, ki ga je opravila O2, spreminja in posledično krši kontinuiteto tega specifičnega pogodbenega pogoja v škodo vsake stranke, ki opravi telefonski klic po 21. uri.

56. Kolikor je to povišanje predstavljeno le kot posledica preračunavanja zneskov, predhodno izraženih v nemških markah, v evre, krši člen 3 Uredbe št. 1103/97.

57. Da bi ovrgela to analizo, O2 navaja, da je bilo zaokroževanje na najbližji cent, ki je bilo uporabljeno glede povišanja cen, škodljivih za njegove stranke, nevtralno opravilo. V utemeljitev tega zaključka navaja, da zaokroževanje na najbližji cent vseh pogodbeno dogovorjenih cen za minuto nazadnje ni škodovalo strankam kot celoti, saj so bile, čeprav so se od štirinajstih preračunanih cen za minuto v sedmih primerih povišale cene, v drugih sedmih primerih cene zaokrožene navzdol, v korist potrošnikov.

58. Vendar pa ta navedba predvsem ne upošteva, da je pri pravilu pogodbene kontinuitete pomemben učinek na vsak pogodbeni pogoj, dogovorjen z vsakim posameznim potrošnikom, in ne celotni učinek na pogodbe, sklenjene s strankami kot celoto. V zagovor temu je dovolj omeniti, da so mogoče nekateri potrošniki sklenili pogodbo z O2, da bi izrabili le določene tarife cen za minuto. Tudi navedba O2, da bi bilo zaokroževanje nevtralno za potrošnika, ki enako uporablja vse tarife v enakem obsegu, ne zdržijo natančnejšega preizkusa. Dejansko se je pri sedmih navzgor zaokroženih cenah za minuto izražalo povišanje, ki je bilo večje kot znižanje cen, zaokroženih navzdol. Z drugimi besedami, čeprav (nepravilno) ne upoštevamo vsake od posameznih cen za minuto kot pogodbenega pogoja in namesto tega vzamemo seštevek štirinajstih cen za minuto v tarifi „Genion Home", enostransko zaokroževanje, ki ga je uporabila O2, ni nevtralno. Vodi tudi k povišanju cen za potrošnike kot celoto.[29]

59. Na podlagi teh razmišljanj moram poudariti, da se enostranska odločitev, ali cene za minuto za tarifo „Genion Home" zaokrožiti ali ne, odvija v klasičnem položaju informacijske asimetrije (v katerem ena stranka ve nekaj, česar druga ne). To je resna nevarnost oportunističnega vedenja pogodbene stranke, ki ima podrobne podatke o preferencah svojih strank, najbolj uporabljenih cenah na minuto in povprečnem trajanju

29 — To je mogoče ponazoriti s primerom X, ki je stranka O2 in opravi za 420 minut mesečnih telefonskih klicev v okviru tarife „Genion Home" (v povprečju 14 minut dnevno). Da bi lahko enako obravnavali vseh 14 cen za minuto, moramo, če sledimo razmišljanju O2, oceniti, da je teh 420 minut enako porazdeljenih med 14 različnih cen za minuto, kar pomeni 30 minut za vsako ceno za minuto v tem mesecu. Po potrebnih izračunih se lahko vidi, da bo kot posledico preračunavanja in posledičnega zaokroževanja na najbližji cent različnih cen, ki jih je enostransko sprejel O2, morala stranka X za telefonske klice plačati 0,22 DEM več (v skladu s preračunavanjem 0,11 EUR) kot za telefonske klice, opravljene pred preračunavanjem v evro. Skoraj odveč je prikazovati višino zadevnih številk, ko je očitno neznatno povečanje tega, kar mora stranka X plačati, pomnoženo s celotno številom strank O2, ki telefonirajo po tarifi „Genion Home".

telefonskega klica pri vsaki tarifi, torej vse podatke o stroških in koristih, ki bodo verjetno izhajali iz odločitve, da se te cene zaokrožijo na najbližji cent.

60. Dejstvo, da obstaja nevarnost oportunističenega vedenja, je z vidika Uredbe št. 1103/97 dober razlog, da se O2 prepreči odločitev, da *enostransko in brez omejitev* zaokroži cene za minuto, ki so bile pred tem dogovorjene z njenimi strankami, čeprav se to zaokroževanje brez razlikovanja nanaša na vse cene za minuto znotraj iste tarife. Prvič, zaokroževanje na najbližji cent takih cen za minuto lahko vodi do povišanja vsote zneskov, ki jih je treba plačati ali vknjižiti v zvezi s telefonskimi klici, ki se brez preračunavanja ne bi povišali. Drugič, zaradi zgoraj omenjene informacijske asimetrije pravega obsega tega povišanja nikakor ne more natančno oceniti nekdo, ki ni v O2.

61. Če v kontekstu informacijske asimetrije gospodarski subjekt, kot je O2, odkrije, da je zaokroževanje na najbližji cent koristno, se bo za tako zaokroževanje najverjetneje odločil. Če nasprotno ugotovi, da bo zaradi zaokroževanja izgubil denar, bo izbral ohranitev višje stopnje natančnosti preračunanja, da se bo izgubi izognil. V vsakem primeru je gospodarski subjekt, ki ima zaradi informacijske asimetrije koristi, v priviligiranem položaju, da se enostransko odloči za povišanje cen, dogovorjenih s svojimi strankami, izkoriščajoč domnevno nevtralni dogodek, kot je prehod z nacionalne valute na evro, za prikrito podražitev.

62. Člen 3 Uredbe št. 1103/97 je treba torej razlagati tako, da ne preprečuje enostranskega zaokroževanja denarnih zneskov, kot so cene za enoto, uporabljene v vmesnih izračunih zneskov, ki jih je treba plačati ali vknjižiti, kolikor to zaokroževanje za druge vpletene gospodarske subjekte ne vsebuje povišanja zneskov, ki jih je treba plačati ali vknjižiti in bi brez preračunavanja v evro ostali nespremenjeni.

63. V skladu z Uredbo št. 1103/97 lahko cene za enoto, uporabljene v vmesnih izračunih denarnih zneskov, ki jih je treba plačati ali vknjižiti, enostransko zaokroži ena od strank, vendar Uredba postavlja omejitve takemu zaokroževanju: ne sme voditi k sistematičnemu povišanju teh zneskov. Ali enostransko zaokroževanje krši člen 3, je treba oceniti od primera do primera. Ta ocena bo odvisna od spremenljivk, ki se bodo med dražavami članicami razlikovale. Te spremenljivke npr. vključujejo vrednost najmanjše podenote nacionalne valute, v kateri so bile pred tem cene za enoto prikazane.

64. To vprašanje bom poskušal pojasniti s primerom zaokroževanja, temelječim na številkah, ki jih je posredovalo Landgericht München v tej zadevi, ki bi lahko bilo opravljeno enostransko, ne da bi se kršil člen 3 Uredbe št. 1103/97.

65. Pred preračunanjem nemških mark v evro je desetminutni telefonski klic, npr. pri ceni za minuto 0,05 DEM za klice, opravljene v stacionarno omrežje po 21. uri, potrošnika stal 0,50 DEM. Po preračunanju v evro in kasnejšem zaokroževanju s strani O2 klic stane 0,586749 DEM, kar ima, ko je zaokrožen na najbližji pfenig, za posledico povišanje cene za 9 pfenigov v primerjavi z zneskom, pogodbeno dogovorjenim s stranko za desetminutni klic po tej specifični tarifi. Če po preračunavanju v evro zaokroževanja te določene cene za minuto ne bi bilo, bi bila cena za minuto 0,0255645 EUR, kar pomeni najvišjo stopnjo natančnosti. Če bi bil ta znesek zaokrožen na štiri decimalna mesta, bi bila cena za minuto 0,0256 EUR. Če bi bile te cene za minuto uporabljene v relevantnih izračunih, bi moral potrošnik plačati za tak desetminutni klic 0,256 EUR. Z zaokrožen-jem tega zneska na najbližji cent v skladu s členom 5 Uredbe št. 1103/97 dobimo 0,26 EUR. Ta znesek ustreza 0,5085158 DEM, kar ob zokroženenju na najbližji pfenig ustreza 0,51 DEM, namesto 0,50 DEM, ki jih je bilo treba plačati pred preračunavanjem in zaokoroževanjem.

66. Kot kaže, zaokroževanje na štiri decimalna mesta ne zagotavlja potrošnikom, ki so izbrali to določeno tarifo, da zneski, ki jih je treba plačati ali vknjižiti in se brez preračunavanja v evro ne bi povišali, ne bi bili povišani. Če stranka kljub temu namesto desetminutnega klica opravi petnajstminutni klic po isti tarifi, bo morala plačati 0,384 EUR (0,0256 x 15), kar pri zaokrožitvi navzdol na najbližji cent pomeni 0,38 EUR. Ta znesek ustreza 0,74 DEM, namesto 0,75 DEM, ki bi bil plačan za isti telefonski klic pred preračunanjem v evro (zmanjšanje za 0,01 DEM). Še več, če npr. vzamemo petminutni telefonski klic po tej specifični tarifi, bi stranka z zaokroževanjem na štiri decimalna mesta morala plačati 0,13 EUR, kar ustreza natanko 0,25 DEM, ki bi jih morala plačati za petminutni klic, opravljen po isti tarifi pred preračunavanjem.

67. Iz zgoraj navedenega primera je razvidno, da lahko zaokroževanje na štiri decimalna mesta vsebuje nekatere spremembe navzgor ali navzdol pri zneskih, ki jih je treba plačati za vsak telefonski klic po določeni ceni za minuto. Vseeno je treba po eni strani poudariti, da taka sprememba, če bi se kadarkoli pojavila, ne bi presegla zneska v evrih, ki ustreza 0,01 DEM, predvsem pa bi sprememba učinkovala naključno in odvisno le od natančne dolžine telefonskega klica. Z drugimi besedami, končni izid bi bil glede tega, kar je bilo pogodbeno dogovorjeno med strankami, nevtralen. Čeprav lahko vsaka

stranka nadzoruje, koliko časa traja telefonski klic, ni stvarno predvidevati, da se bodo potrošniki odločili (ali bodo zmožni) meriti telefonske klice, da bi zagotovili, da trajajo določeno število minut (npr. 15 minut namesto 14) po določenih tarifah, da bi pridobili koristi, ki v vsakem primeru ne bi nikoli presegale 0,01 DEM za vsak opravljen telefonski klic.

68. Čeprav tako enostransko zaokroževanje na štiri decimalna mesta v opisanih okoliščinah ni najvišja mogoča stopnja natančnosti, ne bi vplivalo na dogovorjene pogodbene pogoje med strankami in bi bilo zato v skladu z Uredbo št. 1103/97. Vendar pa to ne velja za zaokroževanje na najbližji cent, ki ga je enostransko opravila O2 v tej zadevi. Kar se predstavlja kot (ali bi morala biti) nevtralna operacija, učinkuje kot povišanje cen.

69. V skladu s členom 3 Uredbe št. 1103/97 bi bilo mogoče enostransko zaokrožiti različne tarife cen za minuto, kot je tarifa „Genion Home", na štiri decimalna mesta in ne na najbližji cent ali celo na tretje decimalno mesto, saj sta zadnja dva načina zaokroževanja v nasprotju s pravilom kontinuitete pogodbenih pogojev in nevtralnosti preračunavanja glede vrednosti denarnih zneskov, navedenih v teh pogodbenih pogojih. To z drugimi besedami pomeni, da bi različne cene za minuto lahko bile zaokrožene, kolikor zaokroženje zagotavlja stopnjo enakosti med ceno za enoto, izraženo v evrih, in ceno, izraženo v nacionalni valuti, kar zadostuje za preprečitev sistematičnega povečanja zneskov, ki jih je treba plačati ali vknjižiti.

70. To je ponazorjeno s tem, da so določeni nemški telefonski operaterji preračunali svoje cene za minuto in jih zaokrožili na štiri decimalna mesta.[30] Drugi operaterji so jih zaokrožili na tri decimalna mesta, vendar so jih vedno zaokrožili navzdol in tako vedno v korist svojih strank.

71. V položaju, omenjenem v točki 70, ali v kateremkoli primeru zaokroževanja navzdol, ki koristi drugim gospodarskim subjektom (namreč potrošnikom), zaokroževanje ne pomeni kakršnekoli kršitve člena 3 Uredbe št. 1103/97. Tak primer dejansko vsebuje tihi pristanek vsake stranke k znižanju cen.

30 — Če bi O2 storila enako, bi bila skrb, ki jo je izrecno izjavila glede ohranjanja sposobnosti potrošnikov za primerjanje cen za minuto, ki jih ponujajo različni telefonski operaterji, odveč.

72. Končno so omejitve pri enostranskem zaokroževanju cen za enoto, ki so v skladu z zgoraj omenjenimi merili, bistvene za preprečitev bistvenega odmika od najvišje nenatančnosti pri zaokroževanju, ki je dovoljena z uredbami o evru pri preračunanju zneskov, ki jih je treba plačati. Največja nenatančnost pri zaokroževanju, ki jo še dopušča člen 5 Uredbe št. 1103/97 pri preračunanju v znesek v evrih, ki ga je treba plačati ali vknjižiti, je 0,005 EUR. Ne bi bilo v skladu s ciljem zagotavljanja visokega standarda natančnosti pri preračunanju denarnih zneskov, ki jih je treba plačati, izraženim v členu 5, da bi se pogodbeni stranki dovolilo enostransko odločiti, da zaokroži znesek, uporabljen za izračune takih zneskov na način, ki bi imel za posledico, *de facto*, dosti nižji standard natančnosti pri zneskih, ki jih je treba plačati.

III – Predlog

73. Glede na to je treba na vprašanja nacionalnega sodišča odgovoriti:

1. Znesek, kot je cena za minuto, ni znesek, ki ga je treba plačati ali vknjižiti v smislu člena 5 Uredbe št. 1103/97. Je denarni znesek, uporabljen pri vmesnih izračunih, opravljenih za ugotovitev zneskov, ki jih je treba plačati ali vknjižiti.

2. Uredbo št. 1103/97 je treba razlagati tako, da ne prepoveduje enostranskega zaokroževanja denarnih enot, kot so cene za minuto, uporabljene v vmesnih izračunih zneskov, ki jih je treba plačati ali vknjižiti, kot je pogodbeno dogovorjeno, če tako zaokroževanje v skladu s členom 3 Uredbe št. 1103/97 ne vsebuje sistematičnega povišanja denarnih zneskov, ki jih je treba plačati ali vknjižiti.